

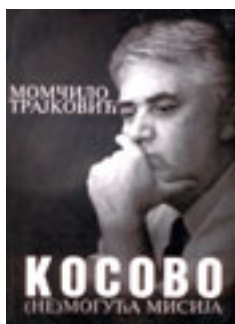
Мисија која није успела

Пише: Марио Брудар
субота, 10 јануар 2009 22:45

„Никада, од 1912. године па до данашњег дана Србија

није имала одговорну и озбиљну стратегију за... Косово“-

М.Трајковић, 2005.

Августа 2006. године у интервјуу дневном листу Данас Момчило Трајковић (1950) најавио је излазак две своје књиге. Једна, у којој „ће бити објављени његови интервјуи и документа који сведоче о политици вођеној на Косову и Метохији последњих 20 година“ појавила се годину дана касније под називом Косово (не)могућа мисија.

1

Подељена на четири поглавља, садржи преко стотину прилога, од чега су највећи број интервјуи, а обухвата период од марта 1987. до маја 2007. године. У кратком поговору на крају, Трајковић закључује да ће читајући књигу његови политички противници и пријатељи моћи „на миру да анализирају и оцене колико су моји политички ставови и процене били права алтернатива, а колико промашаји“ (стр.538). Поручује, такође, да му је циљ био да на једном месту прикаже „сву досадашњу борбу и залагање њеног аутора како би његов завичај остао у саставу Србије и да косовскометохијски људи напослетку почну да живе у миру и разумевању“ (538).

Садржај Трајковићеве књиге заиста пружа могућност да се вреднује његов двадесетогодишњи политички учинак. Уколико у успехе сврстамо његов конкретан допринос најпре као комунистичког функционера и потпредседника републичке владе у политичкој борби за, како то он формулише, „устостављење Србије на Косову“ и укидање „сепаратистичке државе“ у другој половини 1980-их, а, затим, и као лидера СПОТ-а који је са владиком Артемијем убедио Србе са централног Косова да не напуштају своја села у јуну 1999. Године - у свему осталом за шта се залагао, може се рећи није успео: да Косово буде државно, а не партијско питање, да Срби са Косова и Метохије постану политички субјект, а не да њима манипулишу странке из Београда, да се оствари српско-српски дијалог, па потом српско-албански дијалог о Косову, да Албанци прихватањем Србије као своје државе допринесу њеној демократизацији, да

се Срби насељавају на Косово и, на крају, да Косово остане у Србији. Исто тако, предлагао је оснивање државног фонда, државног већа и министарства за Косово и Метохију, али, према сопственом признању, „предлози су игнорисани, или су парцијално или са закашњењем коришћени“(537). Његова идеја о 500 евра месечне помоћи свакој српској породици која живи на Косову и Метохији, као и план о кантонизацији и касније о Косову као еврорегији нису ни од стране великих сила ни од српских власти били прихваћени. У већ поменутом интервјуу из августа 2006. године новинарка Јелена Тасић споменула је главну замерку која се приписује политичком деловању Трајковића, а она гласи да никада до краја не спроведе своје идеје. Другачије речено, није успевао да оствари оно што би започињао. Трајковић признаје да одговорност не може да избегне, додајући у своју одбрану како се мисли да је сто година био на власти, а заправо је за две деценије бављења политиком у власти био „максимум четири године“ и то не у континуитету. Што значи да му је за остваривање идеја недостајала моћ. У интервјуу Данасу из јула 1998. године, Трајковић схвата значај политичке снаге и моћи: „Ако постанемо јак политички субјект... сигуран сам да ће нас свако уважавати“(241). Истог месеца, али у интервјуу за лист

Аргумент

Трајковић је, међутим, свестан слабости: „Ми лутамо и тражимо снаге које ће нас Србе са Косова подржати... проблем је у нама, јер нисмо успели да постанемо важан политички фактор“(259-260). Момчило Трајковић, заправо, никада није успео да створи јаку организацију. Неуспели покушаји били су Српски демократски форум, Социјалдемократска партија, Покрет за Косово и Метохију, Српски политички форум. Српски покрет отпора (СПОТ) којем је и данас на челу изузетак је само утолико што се Трајковић прикључио ДОС-у 2000. године и тако ушао у српски парламент од 2001. до 2003. године и био неколико месеци председник Савезног комитета за Косово и Метохију, где опет, иако је имао функцију није успео да се наметне као незаобилазан фактор у креирању државне политике према Косову. Он јесте као политичка личност постао познат. Једном приликом рекао је за себе: „На неки начин постао сам институција за коју се понекад и веже проблем Косова и Метохије“(БК ТВ, мај 2003). Од себе је створио својеврсну институцију, али никада није успео да створи институцију са којом би могао да оствари своје политичке планове. Трајковићеву политичку немоћ добро илуструје пример из 1998. и почетка 1999. године када је са владиком Артемијем седам пута безуспешно покушавао да разговара са тадашњим председником Србије Милутиновићем. Трајковићев коментар на то гласио је: „Био је дужан да нас прими“(282). Исто је било и са позивом владике Артемија и Трајковића, у име српског народа са Косова и Метохије, да Слободан Милошевић и Милан Милутиновић дођу на велики народни збор у Грачаницу на Видовдан 1998. године и објасне српском народу „зашто је доведен у оваквом стању“

2

и шта намеравају да учине „ради очувања Косова и Метохије и опстанка и останка... српског народа... у својој држави Србији“(234). Пошто Милошевић и Милутиновић нису дошли, запрећено је масовним доласком у Београд уколико се два председника не обратe народу путем радија и телевизије. Нити су се два председника обратила народу, нити су Срби са Косова дошли да протестују „испред Председништва Србије и резиденције председника СРЈ“. Био је то само још један покушај неуспелог притиска на власт у Београду.

Но, осим што је сведочанство о Трајковићевом, укупно узевши, неуспешном дводеценијском косовском политичком ангажману, књига Косово (не)могућа мисија садржи у мемоарским фрагментима и низ података (и судова) о догађајима и личностима. Трајковић, тако, открива да је циљ контрамитинга који су организовали СПС и удружење Божур када је 29. септембра 1990. године у Косовом Пољу СПО имао заказан скуп био „ухапсити или убити Вука Драшковића“. Пошто се све ипак завршило без крвопролића и хапшења, захваљујући полицији и Трајковићу, позвао га је Милошевић и питао: „Ко ти је рекао да идеш тамо?“ Када му је Трајковић указао да се окупљени нису умало поубијали између себе, Милошевић му је пре него што је спустио слушалицу рекао: „Шта тебе брига?!“ (72). У књизи је укратко описан и узрок и ток сукоба између Томе Секулића и Слободана Милошевића, ривалство Секулића и Вукашина Јокановића, последњи разговор Трајковића са Милошевићем у априлу 1991. године, први и једини разговор са Миром Марковић у фебруару 1996. године (утицајна Милошевићева жена напала је, том приликом, њега и Душана Ристића да својим поступцима руше братство и јединство и да их сталном причом о чувању огњишта подсећају на Индијанце).

Трајковић објављује и

Нацрт могућих мера за хитно започињање решавања проблема Косова и Метохије који му је Радован Караџић преко курира доставио у јуну 1998. Године. Документ завређује посебну анализу, али овом приликом треба само напоменути да је Караџићев план могао применити једино Милошевић, а Трајковић и владика Артемије за то нису имали никаквих могућности.

Момчило Трајковић, а то показују и интервјуи и мемоарски записи, отворено говори о својим политичким противницима и неистомишљеницима (Вукашину Јокановићу, Милошу Симовићу, Радовану Паповићу и другима) и сарадницима који су га временом напуштали (Стевану Маринковићу, Слободану Костићу,...). Посебан фрагмент посвећује Вељку Одаловићу кога је именовао за шефа свог кабинета када је постао потпредседник Владе Србије, а он му је „у знак захвалности 'набио... нож у леђа“ и „дневно информисао 'надлежне органе' и 'неке кругове' у Косову Пољу“ о Трајковићевим активностима. „Одаловићеве 'информативне активности' касније су биле основни разлог његовог брзометног напредовања у каријери“- износи Трајковић (21). [3](#) У књизи се налази и прилог из

Гласа јавности

из јуна 1999. године у коме Трајковић оптужује руководиоца СПС Мига Самарџића и групу локалних моћника (Миња Миловановић, Богдан Кеџман, Добрица Лазић, Воја Вучинић) да су заплашили Србе из Косовог Поља са циљем да оду из свог места како би „имали покриће за своје бежање“ (304). Говори и о разлазу са владиком Артемијем у пролеће 2000. године и објављује писмо које му је тада написао, затим, како је истиснут од стране Небојше Човића

[4](#)

и како му је Владимир Поповић Беба у лето 2003. године помогао да остане председник скупштинског одбора за Косово и Метохију, иако је Човић покушао да га смени. Са уважавањем пише о Зорану Ђинђићу и сарадњи коју је са њим имао, а описује и шта је Ричард Холбрук одговорио, када је са владиком Артемијем у Приштини, јула 1999.

Мисија која није успела

Пише: Марио Брудар
субота, 10 јануар 2009 22:45

године, тражио да престане убијање и прогон Срба. Холбрукове речи гласиле су: „Господо, вама мора да буде јасно да сте ви капитулирали, а сада победник наплаћује рачуне“ (314).

Наведени примери тек су изабрани део онога што Трајковићева књига садржи. Показало се да интервјуи које је током пар деценија давао, заједно са мемоарским прилозима и документима, а сабрани у књизи Косово(не)могућа мисија представљају успелу комбинацију података, догађаја, личности и судова који ће помоћи у чувању историјског сећања на период 1987-2007 у вези са политиком која се водила на и у вези са Косовом и Метохијом.

5

А своје мишљење о српској политици према Косову у наведеном периоду Трајковић је најбоље изрекао у интервјуу

Данасу

поменутом на почетку овог текста: „Видео сам да је Београд исти, било да је у њему Милошевић, ДОС или данашња власт, јер се Косово и Метохија користи за учвршћивање власти и убирање политичких поена“ (521). На крају, порука Момчила Трајковића налази се у интервјуу новосадском

Дневнику

(март 2007. године): „Једини излаз за косовскометохијске Србе је да по сваку цену, и у случају најнеповољнијег расплета, ипак остану на свом огњишту и стрпљиво чекају да Србија ојача, уђе у Европску унију и онда кроз европске институције потражи одговор и за себе и за нас...Јер, колико буде Срба на Косову, толико ће тамо бити и Србије“ (530).

До тада, сачекаћемо и видети, најпре, да ли ће Трајковић објавити и другу књигу коју је пре скоро три године најавио.

08.01.2009.

1. Друга: Косово-сумрак српске политике, његова анализа кључних догађаја на Косову и Метохији чији је био учесник, сведок и посматрач још није готова. [^] 2. Осим немоћи и нереалности овај позив Милошевићу, који је у књизи објављен у оригиналу (233-234), показује, истовремено, и несигуран правопис и граматику његових састављача.

[
^
]

Мисија која није успела

Пише: Марио Брудар
субота, 10 јануар 2009 22:45

3. У мом примерку књиге налази се овај детаљ о Одаловићу, док у примерку мог познаника, ни на истој ни на другим страницама, тога нема. Читава књига је, иначе, траљаво лекторски и коректорски обрађена.

[
[^](#)
]

„4. Господин Човић је један од најодговорнијих људи што и даље егзистирају поделе међу косовским Србима и најодговорнији што на тим поделама гради своју политику...“ (Патриот, Бања Лука, јун 2003.године)

[
[^](#)
]

5. Трајковић се не устручава да говори имена и презимена, али ипак није открио, на пример, идентитет политичара за које је 2006. године рекао како сматрају да од Косова треба дићи руке, али јавно „избацују паролe о политици која ће, ето, заштитити Косово и Метохију“ (514).

[
[^](#)
]